

La tribuna

Pandèmia i restricció de drets fonamentals

La llibertat ha de ser la regla i les restriccions l'excepció

JAUME
Bartumeu

Una extraordinària gravetat de la situació provocada per la pandèmia requeria i requereix una resposta jurídica a l'alçada de les circumstàncies. Això, en temes constitucionals, hauria exigut que en determinats moments, mesos enrere, s'hagués declarat l'estat d'alarma que preveu la Constitució. La majoria no ho ha volgut així i s'ha estimat més disposar d'una discutible habilitació legislativa –la llei 19/2020 del 23 de desembre del 2020– a l'empara de la qual el Govern ha demanat encara, aquest mes de juliol, al Consell General prorrogar mesures d'excepció.

L'activació d'aquests mecanismes limitadors dels drets fonamentals com són el de la llibertat de moviments (reconegut a l'article 21 de la Constitució) i el de llibertat d'empresa, reconegut a l'article 28 de la Constitució, s'ha concebut en uns termes subjectius eminentment genèrics ja que els seus destinataris són totes les persones que resideixen a Andorra al marge de si estan infectats o no i de si han estat en contacte amb altres malalts.

Semblant manera de procedir suscita dubtes importants pel que fa a la seva adequació constitucional i el fet que el Tribunal Constitucional, en la seva sentència relativa al recurs contra la Llei 19/2020 del 23 de desembre no entrés a analitzar el fons de la qüestió, desestimant l'admissió del recurs per una qüestió de forma –dos consellers generals, del grup socialdemòcrata, que signaven el recurs havien votat en favor de la llei recorreguda– ha fet que la ciutadania s'hagi quedat sense saber si aquelles mesures restrictives es recolzen en una base normativa idònia.

Lamento que el Tribunal Constitucional hagi emprat una dreuera argumental que al meu entendre no respon a criteris jurídics perquè

em sembla una argumentació molt pobre dir que no es pot admetre la signatura d'uns consellers generals que havien donat suport explícit, en la votació, a la llei que calia examinar.

La idea inicial que convé subratllar és que en el nostre ordenament constitucional la regulació dels drets fonamentals ha de dur-se a terme mitjançant una llei àmpliament debatuda al Consell General que sigui doncs el producte, el resultat, dels representants de la ciutadania reunits a Casa de la Vall.

El legislador està habilitat per a limitar els drets sempre que es persegueixi una finalitat constitucionalment legítima, es justifiqui en la necessitat de protegir altres drets o bens constitucionals i, també, respecti el principi de proporcionalitat.

També cal dir que les disposicions legislatives que restringeixen drets fonamentals han de donar

Les disposicions legislatives que restringeixen drets fonamentals han de donar compliment a les exigències de previsibilitat i certesa

compliment a les exigències de previsibilitat i certesa. No poden ser genèriques. La indeterminació no té cabuda en la Constitució.

Per això preocupa, i fins i tot fa por, que la llei 19/2020 del 23 de desembre de modificació de la Llei 30/2018, del 6 de desembre, qualificada de Seguretat pública i de la Llei general de sanitat, del 20 de març del 1989, per preveure mesures obligatòries per protegir la salut pública no hagi pogut ser revisada i si calia validada pel Tribunal Constitucional.

Penso que, en lloc d'emprar aquesta llei per anar prorrogant situacions d'estat d'excepció, seria desitjable que els responsables polítics

–Consell General i Govern– fessin un exercici de responsabilitat que faci possible recuperar la idea que l'estat d'alarma previst a la Constitució no és pas un càstig, és la solució que ofereix més garanties donant compliment a les exigències de seguretat jurídica que requereix la restricció dels drets fonamentals.

Com deia en iniciar aquest text, front a una urgència sanitària tan extraordinària era lògic que el Govern es dotés de poders extraordinaris amb la finalitat d'organitzar la lluita contra el virus. La ciutadania ho va entendre i s'ha anat conformant als constrenyiments que imposava aquest esforç, començant –l'any passat– per la suspensió, sen-

se precedents a Andorra, de la llibertat de circulació amb el confinament generalitzat.

Però la característica consubstancial de l'estat d'urgència o d'excepció és de no ser permanent.

La por de la contaminació, molt sensible a la societat andorrana, no es pot compensar amb un excés de mesures autoritàries.

Per això vaig aplaudir que sis consellers generals volguessin portar la Llei 19/2020 del 23 de desembre a examen del Tribunal Constitucional i per això lamento que el Tribunal hagi emprat el que, dit amb el major respecte, em sembla un subterfugi per estalviar-se d'entrar a analitzar les disposicions de la llei que els consellers generals que van instar el recurs assenyalaven com a possiblement inconstitucionals.

La professora francesa de dret públic **Annabelle Pena** va explicar el 29 de desembre de l'any passat, en una entrevista al diari *Libération*, que «la llibertat ha de romandre la regla i les restriccions l'excepció».

Al seu entendre l'Estat de dret no ha funcional correctament davant el repte de la crisi sanitària, amb el risc que faltin garanties per a preservar els drets fonamentals.

La professora de dret públic a Toulon, que és especialista dels drets i llibertats i anteriorment fou magistrada, diu que és precisament en aquests períodes excepcionals que hom té més necessitat de drets fonamentals: «No renunciar mai a les llibertats en nom de la seguretat és el que caracteritza l'Estat de dret. Per a ésser estable, una democràcia necessita ambdues coses conjuntament. La clau és una qüestió d'equilibri, que es pot apreciar de manera diferent segons les circumstàncies. Avui aquest equilibri s'ha trencat».

A Andorra ens acostem massa al trencament d'aquest equilibri.

I quan manca equilibri s'esmicola l'autoritat. L'autoritat legal i democràtica, aquella que està legitimada pel dret, per les lleis elaborades i aprovades pel Consell General, l'autoritat basada en el consentiment del poble. ≡

Excip de Govern